GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajatóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/2 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2 1/2 galbini mon. sunatória.

Anulu XXXIX.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 77. Brasiovu 15|3 Octobre 1876.

Brasiovu in 2/14 Octobre 1876.

In siedinti'a dela 7 Octobre s'a inceputu in camer'a maghiara discussiunea asupra reportului facutu de comissiunea de imunitate in caus'a lui Mileticiu, care discussiune s'a inchiatu in siedinti'a dela 9 Octobre, candu apoi camer'a s'a prorogatu pana dupa 15 Novembre. Comissiunea de inmunita propusu, cá fac'a de deputatulu Mileticiu se se suspinda inmunitatea, dandu justitiei mana libera de a continuá procedur'a criminale contra lui, éra pre de alta parte se se apróbe procederea arbitraria a guvernului, urmata facia de Mileticiu. Motivele acestei propuneri sunt alese dupa placu, fora reconsideratiune la principiele sacre si nerestornabile ale dreptului si ale libertatii personale. Intre altele vedemu, ca comissiunea cadiú in o neconsecintia dintre cele mai grosolane, voindu pre de o parte a sustiené intréga inmunitatea deputatului, éra pre de alta parte se vediu necessitata a enuntiá, ca dreptulu de inmunitate nu garantéza deputatului nici o inviolabilitate personala, de unde urméza, ca acestu dreptu incetéza de a mai fi dreptu indata ce nu mai garantéza inviolabilitatea necessaria.

Propunerea comissiunei s'a primitu cu mare maioritate. Contra ei au votatu numai stang'a estrema si deputatii nationali. — Intru aperarea lui Mileticiu au vorbitu deputatii Simonfay, Dr. Politu si Ernestu Simonyi. Celu de antaiu, avendu in vedere, ca crim'a de care este inculpatu Mileticiu s'a descoperitu numai dupa arestarea dinsului, ca comissiunea de inmunitate n'a ascultatu pe Mileticiu in persóna si ca preste totu procederea guvernului este neconstitutionale, propuse, cá dreptulu de inmunitate facia de deputatulu Mileticiu se se sustiena in vigóre, éra guvernului se i se dè unu votu de blamu pentru procederea sa arbitraria.

Dr. Politu admite, ca staturile, cá si individii, potu se ajunga in impregiurari de acele, cari li amenintia esistinti'a si le facu a recurge la ori-ce mediulocu de aperare, sub cuventu, ca salus reipublicae suprema lex esto. Cu tóte aceste inse, déca statulu se va pune sub scutulu acestei sentintie candu va avé placere, atunci libertatea personale nu mai póte fi sigura nici unu momentu, deórace poterea esecutiva totu-deun'a póte luá de pretestu interessele statului spre a sugrumá libertatea unui individu, care in Ungari'a póte se fia chiaru membru alu camerei suverane. Oratorele aréta apoi, ca Mileticiu n'a conspiratu si n'a agitatu contra statului maghiaru, ca dinsulu, inainte de arestare n'a avutu cunoscintia de ordinatiunea ministrului de interne, prin care s'a interdisu locuitoriloru statului de a ajutá cu bani si recruti pe serbii belligeranti, deórare acésta ordinatiune s'a publicatu in fói'a officiale numai in 4 Iuliu, éra Mileticiu fù arestatu in demanéti'a dilei urmatórie, — dreptu aceea oratorele propune, cá dreptulu de inmunitate facia de Mileticiu se se sustiena in vigóre si camer'a se iè insasi in cercetare acésta affacere.

Dlu primu ministru Tisza nu intra mai departe in discussiune, decatu in ceea ce privesce legea (?) si interessele statului. Guvernulu a aflatu, ca in sudulu Ungariei se facu agitatiuni contra unui statu cu care statulu nostru traiesce in amicitia, si ca capulu aceloru agitatiuni este Mileticiu, pentru aceea dinsulu, luandu responsabilitatea pentru inmunaitate asupra sa, a ordonatu arestarea lui Mileticiu.

Ernestu Simonyi observa, ca guvernulu a violatu constitutiunea prin procederea sa facia de Mileticiu si acuma numai cu atat'a are norocu, ca acésta violare de constitutiune s'a comisu pentru Mileticiu, care este odiosu si antipaticu inaintea ungurilor. Pre basea acestei premise oratorele este convinsu, ca in casulu acest'a nu dreptulu si legea, ci person'a este decidietória. — Si cumca oratorele nu s'a insielatu, se vede din resultatulu votarii, inregistratu mai susu.

Cu tóte aceste inse noi potemu asecurá pe cetitorii nostri, ca pre langa tóte crimele de inalta tradare, de infidelitate etc. ce se atribue lui Mileticiu, totusi nu i se va strimbá nici baremi unu firu din perulu capului, ci ,indata ce se va linisci situatiunea, dinsulu va fi eliberatu, fia apoi prin sentinti'a forului supremu de apellatiune séu pe calea gratiei, totu atat'a.

— Se dice ca ministrii austriaci s'au intorsu din Pest'a cu lucrulu ispravitu. Impacatiunea dualistitica s'ar fi efeptuitu in tóte punctele, ce remasera neresolvite si ca chiaru si testulu proiecteloru de legi in acésta privintia ar fi gat'a Operatulu relativu la cestiunea bancei inca ar fi gat'a si se va tramite bancei nationale. Aceste sciri ni le aducu foile maghiare, pentru aceea nu merita mare incredere, si inca cu atatu mai vertosu nu, fiindu ca deputatii austriaci continua a agita contra noului pactu dualisticu, sustienendu ca dualismulu, acésta nefericita forma de statu, nu multiumesce pe nimine si pentru aceea este detorinti'a fiacarui bunu patriotu de a luptá contra lui.

Scirile mai noue de pre campulu de batalia ne spunu, ca in 7. Octobre s'a mai incinsu o lupta intre turci si serbi, care s'a finitu cu respingerea turciloru din tóte positiunile loru. Ciolacu-Anticiu comandà trupele serbesci si dupa unu asaltu de baionette i respinse, asiá, incatu armat'a sa inaintá apoi distantia de siese óre pe pamentu turcescu. Acésta fú cea din urma batalia, ca-ci curendu dupa aceea senatulu estraordinariu din Constantinopole decise a primi armistiulu de siese luni, adeca pana la finea lunei lui Marte, inse cu conditiunea, cá insurgentii inca se respecteze acestu armistitiu si cá Russi'a se se oblige de a impedecá trecerea voluntariloru russi in Serbi'a. Pórt'a otomana ar fi si notificatu poteriloru europene acestu conclusu alu seu si totu odata a facutu promissiunea ca va sollicitá punerea in practica a noueloru reforme.

— Se dice ca Cernaieffu, care este atotu-poternicu in Serbi'a, ar fi dechiaratu ca va observá armistitiulu numai pana candu i va veni bine de a luá offensiv'a si de a da navala asupra turciloru. D-sale nu-i convine unu armistitiu asiá lungu, deórace in acestu restempu turcii potu se-si contraga ajutorie din Asi'a, éra pe de alta parte dinsulu nu póte lasá tóta iérn'a nefolosita, deóraca tocmai acest'a este tempulu, candu d-sa spera a poté operá cu mai bunu successu contra asiaticeloru órde turcesci.

Noi inca suntemu de parere, ca unu armistitiu de siese luni este cu nepotintia de a se tiené. Déca nu se va inchiá pacea in primele luni ale armistitiului, atunci resbelulu va erumpe de nou chiaru in mediuloculu acestui armistitiu; nodu in papura se afla, déca 'lu cauti.

— Ide'a de conferintia europeana s'a deochiatu. Insusi guvernulu otomanu este contra acestei idei, care preste totu intempina mari dificultati. Se póte inse, ca dupa ce armistitiulu va intrá in deplina vigóre, poterile europene se mai faca o incercare in acestu respectu.

— Din Russi'a vinu inca necontenitu sciri alarmatórie, sciri de resbelu. Intre altele se comunica, ca studintii russesci de pre la tóte universitatile si scólele superiori din strainetate ar fi primitu ordinu de a se intórce fora amanare in patria, éra societatile caliloru ferate russesci ar fi dechiaratu, ca nu mai potu transportá bucate, deórace de presinte suntu neintreruptu ocupate cu transportarea trupeloru. — Chiaru si guvernulu austr. de resbelu ar fi provocatu pe orasiele din Galiti'a, cá se pregatésca cortele pentru trupe.

— Diariulu „N. fr. Presse" din Vien'a conchide din tóte comediele de armistitiu si de pace, ca prin aceste Russi'a vrè numai se provóce neintielegeri, prin cari se-si motiveze casus belli facia de Turci'a.

— Diariulu francescu „Estafette" publica unu planu despre nóu'a impartire a Europei, care planu se dice a fi a lui Bismark. Dupa acestu planu Tirolulu sudicu, Istri'a si insulele illirice le-ar capetá Itali'a. Tirolulu germanu se va alaturá la Bavari'a, Boemi'a la Prussi'a, Galiti'a la Poloni'a russésca. Bucovin'a, Transilvani'a, Banatulu, Croati'a, Slavoni'a si Dalmati'a in legatura cu Romani'a, Serbi'a, Bosni'a, Bulgari'a, Muntenegru si Hertiegovin'a voru formá o confederatiune de staturi. Austro-Ungari'a se va reduce la Ungari'a, Moravi'a si archiducatulu Vienei. — Va se dica, dupa acestu planu s'ar omorí dóue musce de-odata.

„Monitorulu oficialu" alu Romaniei aduce urmatóri'a scire durerósa:

†

„COSTACHE NEGRI

fostu primu-ministru si representantu alu tierei la Costantinopole, unulu din cei mai insemnati ómeni de statu ai Romaniei, care a pusu in servitiulu tierei sale o viétia intréga de sacrificia, de abnegare si de luminatu patriotismu, a incetatu din viétia (astadi in 29 Sept. st. v.).

Rogative pentru densulu!!"

Eterna i fia memori'a la romani!!!

Bucuresci, 10 Oct. st. nou. Celu, care vrea se judece in cunoscintia de lucru despre viéti'a publica a unui poporu, despre activitatea guvernului si a corporiloru legislative, este obligatu a lua in mana inainte de tóte „Monitorulu oficiale" alu tierei, séu adeca acelu diariu strictu officiale, in care se publica tóte legile, decretele, ordonantiele, comunicatele, discussiunile parlamentarie, pro-

iectele, contracte de ale statului, denumiri, permutari, dimissiuni, pedepse, evenimente si casuri memorabili, si in scurtu, multime de alte manifestatiuni ale vietiei nationale. Ómeniloru superficiali li se pare lucru fórte prosaicu a lua in mana „Monitoriulu“ cutarei tieri; dér'a barbatii de statu, ómenii politicei, istoricii, statisticii, jurisconsultii, medicii, filosofii sciu bine, ca ori in ce statu existe publicitatea, ei din „Monitóriele oficiali“ voru fi in stare se urmarésca multu mai bine progressulu in civilisatiune alu cutarui poporu, decatu din multimea diarieloru de partite, cari stau se iè mintile ómeniloru cu necurmatele loru negatiuni, dispute veninóse, conflicte pana la revolveru, sofisme specióse, incriminari luate adesea din ventu. Puneti de ex. astadi in Romani'a de una parte pe „Romanulu“, „Telegrafulu“, „Reform'a“, de alt'a pe „Timpulu“, „Trompet'a Carpatiloru“, „Poporulu“, le cititi cu lun'a intréga si in fine se ve faceti din ele idea justa despre starea tierei, déca veti potea. Din contra, se 'si tiena cineva de naintea sa „Monitorulu oficiale“ alu Romaniei, care ese de fia-care di celu pucinu pe cate trei cóle octavu, tipariu desu (partea cea mai mare litere garmond), se'i puna alaturea si „Monitorulu óstei“ care se publica dupa cerintie, in cate una cóla 8 o apoi „Gazet'a tribunaleloru“, „Gazet'a medicala“ (cate otata séu de dóue-ori pe luna dupa impregiurari), cumu si „Buletinulu instructiunei publice“ candu ese si acela; in fine spre a si face idea chiara despre immensulu progressu alu vietiei nóstre publice si nationale facutu in ultimii 20 de ani, se scótia din archive séu de unde-lu va afla, „Buletinulu oficiale alu Valachiei“, si pe alu „Moldaviei“, cari incepusera se se publice dela 1835 nainte odata séu de dóue-ori pe septemana intr'unu formatu fórte modestu, pe cate $^1/_2$ cóla, charthia sura, „prosticica“, cu „slove“ tocite si baltiate, scapate cá prin minune de foculu invasiuniloru, de pericululu de a se preface si acelea in glóntie omoritórie de ómeni. Mai puneti langa acelea Buletine inca si „Vestitoriulu“ bietului Zachari'a Carcalechi, care stetea sub inalt'a protectiune a consulatului russescu, atotupotente in Bucuresci si mai vertosu in Iassi pana in a. 1854.

Me veti intreba despre scopulu ce voiu fi avendu eu, candu recomandu acestu studiu comparativu alu diarieloru officiali din dóue epoce diverse intre sene si cu diariele de partite. Scopulu meu este pe facia: A da lectoriloru ocasiune cá se se convinga despre abundanti'a poterei de viétia a natiunei nóstre, despre admirabil'a folosire de acea potere in timpu relativu multu mai scurtu decatu ar' avé trebuintia ori-care altu poporu de conditiunea nóstra. Déra mai nu sciu cumu se intempla, ca tocma acea manifestare de viétia, adesea sgomotósa, chiaru alarmatória, baga in spaima pe multi, cari nu cunoscu calitatile poporului nostru de sub acésta clima meridionale. Loru inse li se intempla aceea ce vedemu la ómenii, cari nu sciu de ex., ca cu catu mustulu este mai bunu, cu atatu elu clocotesce mai tare, spumegandu si schinteindu pana se se preface in vinu bunu si placutu. Se nu sparie pe nimeni certele nóstre domestice, ca-ci ele suntu naturali. In momente de periculu ne veti vedé pe toti la posturile nóstre.

Fia aceste dise si cu privire la periculului de facia. Voiti se cunósceti activitatea ministeriului actuale? Cititi „Monitorulu“, séu incai se frundiariti prin elu in fia-care di. Multe din cele ce se facu, nu le veti afla nici in „Monitoru“, din causa ca de si s'ar' poté publica, dér' in casuri de acele toti bunii patrioti le ar' califica de mare inprudentia, de eróre capitala; déra din cate se publica, s'ar' poté compune in parte mare istori'a patriei din dilele nóstre.

Voiti esemple chiaru din momentele de facia? Le aveti in abundantia. Se deschidemu asta-data numai „Monitorulu oficiale“ pe 4—5 dile. Consiliulu generale de instructiune, adeca cumu amu dice, diet'a representativa a professoriloru si docentiloru, conchiamata in lun'a acésta, 'si publica interessantele sale desbateri, din care potci cunósce stadiulu in care se afla astadi mai alesu scólele populare, primarie si secundarie (gimnasiali) in patri'a nóstra; vei merge apoi pe la diverselele scóle de ambele sexe cá se vedi cu ochii proprii atatea sute de scolari, cu ce zelu alérga la ele, cumu se implu tóte classile si cumu lips'a de localuri spatióse e simtita mai preste totu. Déra acele cete de parinti si mame cu copiii loru de mana ce astépta in anticamerele ministeriului culteloru? Astépta primirea in internate, séu si burse din cele publicate de curendu in „Monitoru“.

Déra la ministeriulu finantieloru ce este acelu confluxu imbulditu de atati ómeni cu fecie posomorite? Ne spune „Monitorulu“. Dn. I. Brateanu cá ministru de finantia a datu de capu la mai multi arendatori de ai dominialoru statului, cari parte din nepotintia, mai multi inse numai din reutate au calcatu conditiunile contractului, ne platindu arend'a cu anii întregi, éra altii instrainandu hotiesce portiuni de pamenturi arendate, si érasi altii deteriorandu superedificatele si devastandu padurile statului. Ministrulu a pusu acele mosii la licitatiune nóua pe risiculu calcatoriloru de lege. Mai este si altu lucru mare. Romani'a are intre altele, unu numeru fórte considerabile de mosii mici, a caroru administrare costa mai multu de catu e venitulu loru. Camerele au fostu decisu mai antierti vendiarea loru la particulari. „Monitorulu“ publicase conditiunile si acumu s'au pusu in vendiare. Mai vedemu din partea aceluiasi ministeriu relevandu-se unu scandalu infricosiatu. Epitropii spitaleloru fundate de renumit'a familia a principiloru Brancovanu si mai de aprópe de ultim'a descendenta pía si gloriósa, cu venituri colossali, calcandu chiaru testamentulu, au atacatu acele venituri in modu necalificabile si acumu se oppunu cu rara cerbicia la cercetarea comissionala a protocóleloru de computuri si a administratiunei preste totu. Ministru stringe in pinteni pe epitropii Nic. Bibescu, Dimitrie Cariagdi, Grig. Porumbariu si Stefanopolu (ad. doi romani si doi greci) compromisi pana dupa urechi, apoi chiama in contra loru si pe metropolitulu primate, a carui supeinspectiune este prevediuta si confirmata prin actele de fundatiune. Écca ce inemici inversiunati voru esi cá mane sub diverse preteste asupra dlui I. Brateanu; arendatori de rea credintia si esecutori de testamente fora consciintia, la cari se voru mai alatura si cativa cassari si vamesi prinsi cu man'a in pung'a statului, apoi precum arata totu „Monitorulu“, suspinsi séu destituiti si dati in judecati, era altii numai stramutati in alte tienuturi, din causa ca prea -si facura mana buna cu „cinstiti negustori lipscani“ si cu jidovii venitori si trecatori.

Déra ministrulu de interne ce mai face? Dsa dupa ce departă pe cativa pasia-li de districte din classea pasii dela Fagarasiu*), si infrenă rapacitatea catoru-va solgabirai numiti aici subprefecti, acumu se apucă se curatie de nou penitentiariele (temnitiele) de spurcatiuni, se nu mai semene cu cele ungaresci si turcesci, si totu-odata se disolva consiliuri municipali (la dv. senatu si centumviratu?) nerusinate si criminali cá celu din Tergovistea, unde membrii lui au cutediatu se impartia intre sine preste cinci mii de pogóne proprietate a numitei capitale vechi pentru arenda de batjocura, adeca numai de siese sute franci, éra scól'a care arsese, o au reparatu intr'unu modu atatu de blastematu, in catu tóte conditiunile contractului au fostu calcate, in fine acelu consiliu tergovistéuu nu voiá se se supuna nici chiaru la legile tierei, cum este legea comptabilitatiei si legea pentru infiintiare de cimiteriuri afara din urbe la campu („Monitorulu“ din 22 Sept. (5 Oct.). Acuma se vedi pe tergovistenii guralivi ce mai alarmu voru bate asupra dlui Vernescu in concertu cu alte consiliuri municipali dissolute totu din asemenea cause. Totu din resortulu ministeriului de interne merita attentiunea nóstra in „Monitoru“ interessantele reportu alu dlui Pencoviciu dupace s'a intorsu dela congressulu statisticu europeanu tienutu estimpu in B.-Pest'a, unde fusese cá delegatu alu Romaniei, lucrandu alaturea cu delegatii celoru-lalte 23 de staturi si inca in calitate de v. presiedente alesu de catra acelasiu congressu internationale.

Candu asiu mai scóte inca si lucrari de ale celoru-lalti ministri si anume de ale invetiatului si energiosului dn. Dim. Sturdza dela lucrarile publice, asiu fi prea lungu; remane inse cá se le memoramu cu alta ocasiune. Numai din ministeriulu de esterne „Monitorulu“ nu prea scie se ne spuna mai nimicu; déra este bine asia; ca-ci mare sarcina apasa astadi umerii fiiului de preutu moldovanu, ai dlui Nic. Ionescu; déra bunu e Ddieu si tare este credinti'a nóstra.

*) Famili'a nobila Boer dela DV. se trage in lini'a barbatésca dela famili'a boierésca Dudescu emigrata de aici odenióra in urm'a unei conspiratiuni periculóse.

Congregatiunea municipale in Aiudu.

Correspondenti'a din Dev'a despre congr. munic. din 4, 5 Septembre desfatandu-me multu, m'a indemnatu se scriu si eu ceva despre cele intemplate in Aiudu. Se nu asteptati inse ceva eroismu, nu, a trecutu acelu tempu, candu se mai facea si in Aiudu cate ceva, cu tóte, ca totu acei barbati vietiuescu si acum, cari si mai inainte cu 10—15 ani, se póte inse, ca acei 10—15 ani le au mai stemperatu sangele....

In 4 Sept. s'a tienutu marcalu si in Aiudu, dér' a trecutu fórte linu, unu v. notariu, in absenti'a protonotariului, a inceputu a ceti scrisorile cele sigilate, dér' nepotendule ceti, a continuatu cetirea insusi v.-comitele, apoi comitele supremu a enunciatu, si comitetulu comitatensu celu nou s'a constituitu. Punctum. N'a redicatu nime nici unu cuventu, baremi ca pre langa membrii cei vechi au fostu si din Alba-Iuli'a vreo 16 insi, intre cari 3 romani, apoi din Abrudu 2 romani, din Vizokna nime. Dintre membrii comitetului vechiu s'au dusu la Sibiiu 6, la Turd'a-Ariesiu 3; prin urmare au mai remasu preste totu 411, la cari s'au mai adaugatu: din Alba Iuli'a 18, din Abrudu 10 — toti romani —, din Vizokua 10, intre cari pare mi-se 3 romani. Asia pana la finea anului 1877 comitetulu comit. va consta din 447 membri. Si cu aceste amu ispravitu. Acum trageti paralele intre Dev'a si Aiudu si ve intrebati: unde-su romanii barbati dela 1861, 1867?

Pana atunci eu se trecu la congregatiunea din 25—26 Sept. In 24 dupa amédia se vedeau mai multe calese baronesci, dér' nici puiu de romanu; s'a tienutu conferentia baronésca, precum amu auditu, destulu de sgomotósa, totusi in publicu n'a trecutu nimicu, se vede ca se pricepu la disciplina.

In 25 pre la 8 óre alergau la cas'a comitatului multime de membri (se dice, ca br. Kemény Géza insusi calare a cutrieratu o parte a comitatului, cá se-si aduca pe ómenii sei), dér' se nu credeti cumva ca romani, dómne apara, nu, romanii au fostu representati prin unu preutu din Vizokna, unu amploiatu din Alba-Iuli'a, prin celu din gremiu, si inca vreo 6 insi cu cióreci, prin urmare de lupta romanésca se nu visati; cu atatu mai mare lupta a decursu intre aristocratii cei liberali si democratii liberali, dér' lupta pre sub mana, nu pre facia, cu atatu mai pucinu sangerósa, si asta lupta pentru alegerea celoru 10 membri ai comissiunei administrative. Aristocratii liberali au avutu cedule tiparite, democratii liberali scrise; intr'a aristocratiloru a fostu si unu romanu, in a democratiloru doi. Asia i ca-su liberali!?! dintr'aceste dóue s'au mai fauritu inca dóue, care de care mai maghiare; resultatulu fù: invingerea aristocratiloru, preste totu au votatu 213 insi, pare-mi-se ca romanii au votatu cu cedule albe, totusi, intre cei 10 membri s'a alesu si unu romanu in persón'a r. d. canonicu Ioanu Pamfilie cu 190 si mai bine de voturi, prin urmare in comis. administrativa de 20 membri voru fi si doi romani, ad. celu alesu, déca va primi, si presiedintele orf. Duca.

In 26, dupa cumu mi s'a spusu, intre alte obiecte s'a pertractatu si un'a petitiune a comitetului com. respinsa de catra ministrulu de finantia,

si pre mine ast'a m'a interessatu multu. E vorba despre decimele vineeloru ce au ale rescumperá fostii iobagi. D-vóstra sciti bine, póte chiaru din praxu, ve poteti inse aduce amente, ca scriesemu si eu odata in „Gazeta“ despre acestu obiectu. Ad. sciti, ca pentru deciderea asupra modului rescumperarei decimeloru se denumisera in fia-care comitatu asia numitii „comissari de dreptu“ — jogbiztos; sciti cum pertractau acestia, adeca faceau pe advocatulu domniloru, mintiea din carte la fostii iobagi, le spuneau, ca ei trebue se se rescumpere pe cale ori fora cale, dupa lege ori fora de lege, apoi mai adauga cate unu teremtete si sentinti'a erá gat'a, acesti basi-bozuci incarcasera la spinarea fostiloru iobagi un'a sarcina nepomenita, astufeliu catu preste 20 de ani — decumva . . . . ? . . posteritatea pentru unu petecu de vinea deveniea iobagiu.

Cum, cum nu, si pe ce cale, aude ministrulu de justitia despre dreptatea mesurata iobagiloru prin basi bozuci si in a. 1875 casseadie tóte decisiunile loru si suspendédia solvirea taxeloru. Un'a cutezantia fora parechia, un'a nedreptate ne mai pomenita din partea unui ministru constitutionalu facia cu nemesii! Asta mesura vine la cunoscinti'a comitetului com. din Aiudu, care se sufulca si face un'a representatiune fulminanta la ministrulu de finantie, si-lu intréba pentru ce nu solvesce taxele. Ministrulu le respunde: ca in cointielegere cu ministrulu de justitia nu póte solví pe temeiulu decisiuniloru fortiate aduse basi-bozucesce fora considerarea legei etc. Si asta a facutu pe nemesi se turbe.

In siedinti'a din 26 s'a apucatu comitetulu com. si a decisu una nóua representatiune la ministrulu de finantia dovedindu-i, ca de dóue ori doi suntu cinci (ad. $2 \times 2 = 5$), ca ministrulu e in eróre, ca basi-bozucii, pardonu, jogbiztosii suntu cei mai bravi, cunoscatori de lege — cá si pecurariulu mosiu Tom'a — cei mai drepti si leiali (o ho!) facia cu poporulu etc. Si asia ministrulu se binevoiésca a dispune solvirea sumeloru de desdaunare (ca ci peru de fóme, mare parte a mosiiloru loru se afla in mani de jidanu). A fostu interessanta desvinovatirea unui jogbiztos, care per longum et latum a espusu, ce procedura a tienutu elu in caus'a mentionata, ca elu n'a silitu pe nime, ci fostii iobagi se imbiiau la pace si platire — auditati! — si asia „volenti non fi injuria“ etc.

E unu ce caracteristicu, ca atatu in 4 catu si in 25, 26 Sept. n'a vorbitu nime, ci protonotariulu a propusu, comitele supr. a enunciatu. Esceptiune a facutu caus'a decimeloru, unde protonotariulu a propusu, fiscalulu a demonstratu, ca legea adusa in asta privintia nu e corecta, si anume § 26 n'are locu. Vedi asia, acelu § se vedea a favorisá catva fostiloru iobagi, pentru aceea n'are locu. Iogbistosia in desvinovatirea s'a a spusu si aceea, ca tóte protocólele de pertractare au fostu pe unu calapodu, ad. elu séu ai lui, au mersu in cutare comuna cu protocolulu gat'a, si neluandu in consideratiune diferitele naturi ale vineeloru, nu obiectiunile fostiloru iobagi séu ale aparatoriloru loru, i-a silitu la subscriere, apoi . . . . la platire (dupa minunatulu loru proverbiu: fizes vagy fuss). Minunata, exemplara procedura!

Dupa aceste, la propunerea comitelui supr. s'au proclamatu 13 membri in comissiunea sanitaria, intre cari si unu romanu ad. d. Duc'a, cá si candu in comitatu nu ar' mai fi si alti romani.

Amu disu, ca n'a vorbitu nime afara de protonotariulu in aceste dóue congragatiuni, uitasemi, ca in 25 la inceputu cu ocasiunea compunerei listei virilistiloru, vediendu d. Duc'a, ca proton. propune in contra legei stabilirea a 210 virili, pre langa tóte, ca la Turd'a au trecutu 3 si la Sibiiu ér' 3, d. Duc'a, dicu, s'a scolatu si cu provocare la art. XXXIII din 1876 § 13, 14 si 15 s'a rogatu (sic) cá in loculu celoru 6 dusi, se nu stabiledie alti pana la finea a. 1877, dér' dintre vreo 200 si. atati de membrii nespriginitu de nime, protonotariulu a datu cetire §§-loru mentionati, nu s'a sfiitu a sucí si resucí intielesulu loru, si deórace au trecutu la alte comitate si si trei membri alesi, propune dér' cá in loculu acestor'a se nu se aléga altii, per consequens si in list'a virililoru se fia cu 3 membri mai pucini, si — propunerea s'a, nebasata pre nici o lege, s'a primitu. D. fiscalu cá aparatoriu alu legii, a tacutu. Si se vedeti, d. Duc'a, pentru-ca s'a provocatu la lege, cu deosebire, pentru-ca s'a incumetatu a vorbí óre-cum in contra virililoru, de catra unii a fostu inferatu de „Dacoromanu“, pre lenga tóte, ca d. Duc'a cu propunerea s'a n'a facutu pre „nationalistulu“, ci pre aparatoriulu legei.

Se intrebu óre, ca dintre 80 si mai bine membrii romani pentru-ce nu cauta congregatiunile baremu 20—30 insi? Mi se va respunde: pentru ce? Si asia nu potu fáce nimica. Ba potu d-loru, e dreptu, ca causa nationala nu, dér' potu pasí cá aparatori ai legei, ca ci de si legile nu-su in favórea romaniloru, este celu pucinu cate unu §, care sustienutu, indirecte cu elu ajutamu si causei nationali; aperamu — dupa legea loru — pre unii individi singuratici, ii ajutamu; exoperamu sustienerea unoru scoli confessionali, écca ca i-amu ajutatu.

Déca nu amu dreptu, capu plecatu, depunu pén'a.

Din Tiér'a Oltului 2/10 1876.

Eri in 1-a Octobre se indepliní solemn'a intrare in baseric'a cea pompósa din fromós'a comuna Vadu. La 8 óre Rss. d. vicariu cá delegatu alu Excel. Sale intrà in fromós'a baserica si dupa elu publicu numerosu. — Dupa finirea utreniei se santí ap'a, se stropí baseric'a si totu poporulu; apoi intrara in sant'a liturgia, celebrandu langa d. vicariu inca 6 preuti si 2 lectori. Chorulu vocalu inca n'a lipsitu sub conducerea bravilorn invetiatori primari din Ohab'a si Sinc'a. Dupa finirea santei misse d. vicariu tienù o cuventare fórte mednósa, la care i-a respunsu cunoscutulu oratore si teologu absol. Arseniu Bunea prin o vorbire scurta, dér' ponderósa si potrivita, in catu miscà si pe celu mai impetritu la anima, multiamindu Rss. d. vicariu de zelulu si interessulu ce a avutu totu-déuna facia de acea comuna si baser. in speciei multiumí dd. preuti celebr., publicului strainu, benefactoriloru acelei bas.; arata poporului insemnatatea dilei si-lu lauda pentru faptele maretie, indemnandulu spre asemene si in venitoriu.

In fine se incungiurà baseric'a de trei ori apoi intrandu in baserica se dete poporului benecuventarea care se si departà voiosu. — Preutimea cu inteliginti'a se intrunì la prandiu in cas'a d. parochu locale Bunea unde n'au lipsitu diferitele toaste. Deací ne despartiramu ducundu cu noi frumóse suveniri. Unu óspe.

SOCIETATEA ACADEMICA ROMANA.

Siedinti'a dela 12 Septembre, 1876.

Presiedinte, A. Treb. Laurianu.

Membrii presenti: G. Baritiu, G. Sionu, V. Babasiu, D. Sturdza, Al. Romanu, N. Ionescu, I. C. Massimu, I. Caragiani, Al. Odobescu, Iosifu Hodosiu, V. Urechia.

Se citesce processulu-verbalu alu siedintiei precedinte si se adopta.

Societatea aflandu-se in plinu, se decide a i se supune lucrarile, cari fusesera tratate in modu provisoriu.

D. Odobescu da lectura reportului despre activitatea Societatii si se admitu conclusiunile coprinse in elu. Cu acésta ocasiune d. Sturdza emite dorinti'a de a interveni (in modu officiosu, déca se póte) pe langa d. ministru respectivu spre a ajunge cá biblioteca'a statului se fia pusa sub auspiciele acestei societati; cu acést'a bibliotec'a ar' presintá mai multa garantia si atunci lumea avendu mai multa confientia, 'i-ar' face si donatiuni pretióse, totu-oda'a. intrunita cu bibliotec'a societatii, ea ar' presintá indouite avantagiuri atatu pentru publicu, catu si pentru societate.

D. presiedinte respunde, ca dorinti'a d-lui Sturdza a prevenit'o pana la óre-care gradu d. ministru alu culteloru, numindu bibliotecariu pe unu membru alu societatii si ca póte in curendu va fi pe deplinu realisata.

D. Babesiu da lectura reportului speciale asupra situatiunii financiare si a compturiloru supuse de cassieriulu societatii. Dupa óre-cari mici rectificari, se votéza in unanimitate, remanendu cá proiectulu de budgetu se se puna la ordinea dilei.

La ordinea dilei fiindu reporturile diferiteloru comissiuni, cari 'si-au terminatu lucrarile, d. Sionu da lectura processului-verbale alu sectiunii filologice.

D. Presiedinte propune a se lua in discusiune acestu reportu.

Se redica obiectiuni asupra ordinei dilei. Mai multi membri ceru cá la ordinea dilei se se puie cu precadere lucrarea votata prin reportulu comissiunii despre activitatea Societatii, si anume inmultirea membriloru. D. presiedinte insista ca, dupa ordinea dilei fipsata de mai inainte, este rondulu lucrariloru ce decurgu din processulu-verbale alu sectiunii filologice. Mai multi persista a se da precadere alegerii de noui membrii. Acésta propunere adoptandu-se de maioritate, siedinti'a se suspende spre a se consultá asupra persóneloru. Dupa cate-va minute redeschidiendu-se siedinti'a, se procede la votu pentru persónele cari au datu declaratiuni, ca primescu a face parte din Societate.

I. Se pune la votu alegerea d-lui Vasile Maniu. Votanti 12. Maioritatea de $^2/_3$ 8. Pentru 11. Abtienere 1.

II. Se pune la votu alegerea dlui Grigore Stefanescu. Votanti 12. Maioritatea de $^2/_3$ 8. Pentru 10. Abtienutu 1. Biletu albu 1.

D. Presiedinte, in urm'a voturiloru pronunciate mai susu, proclama de membri actuali ai societatii pe:

D. V. Maniu pentru sectiunea istorica.

D. Grig. Stefanescu pentru sectiunea sciintieloru.

D. Al. Papadopulo Calimachi pentru sectiunea istorica.

Orele fiindu inaintate, Societatea decide a se intruni a dóu'a di spre a alege pe ceilalti membrii.

Siedinti'a se redica la 6 $^1/_2$ óre p. m.

Presiedinte, A. Treb. Laurianu.

Secretariu ad-hoc, Sionu.

Siedinti'a din 13 Septembre, 1876.

Presedinte, A. Treb. Laurianu.

Membrii presinti: I. C. Massimu, G. Sionu, V. Babesiu, N. Ionescu, Al. Romanu, D. Sturdza, G. Baritiu, I. Caragiani, Iosifu Hodosiu, Al. Odobescu.

Se da lectura processului-verbale alu siedintiei precedinte si se adopta.

D. Odobescu ofere pentru bibliotec'a Societatii unu volumu intitulatu „Congrés international d'anthropologie et d'archeologie prehistoriques“, dela Copenhag'a. Se primesce cu multiamire.

D. Sionu supune declaratiunea d-lui loc-colonelu Stefanu I. Falcóianu, prin care face cunoscutu, ca primesce a face parte din Societatea academica, de va fi alesu.

Se procede la votare conformu cu statutele. Votanti 12. Maioritatea de $^2/_3$ 8. Pentru 10. Contra 2 voturi albe.

D. Presiedinte emite opiniunea cá Societatea se se marginésca la alegerile ce a facutu pana acum. Mai multi membri combatu acésta opiniune, sustienendu, ca trebuie se se mai aléga unulu.

Siedinti'a se radica la 6 óre p. m.

Presiedinte, A. Treb. Laurianu.

Secretariu ad-hoc, Sionu.

Noutati diverse.

(Ministrulu de instructiune) din Budapest'a are de cugetu, cá inca in decursulu anului scolasticu curinte se sistemiseze catedre pentru sciintiele militari in tóte scólele medie si superiori. Scopulu dlui ministru este, cá se dè tinerimei ocasiune de a se familiarisá cu sciintiele militari inca in decursulu studieloru.

(Unu echo batrinescu.) Repausatulu si demnulu de memoria eterna fostulu Preposítu alu Blasiului Crainicu, a lasatu o suma de bani cu disposetiuni testamentarie, cá din interessele capitalului se se dè unu ajutoriu anualu preutului localu alu Sioimusiului (din dieces'a Gherlei) dispusu de Archireu, ér' nici decumu administratorului se nu se dè. De presinte numit'a parochia Sioimusiu nu are parochu locale, ca-ce parochulu acelei comune de si e numitu de Archireu nu siede in parochia, ci in alta comuna anume Budusiu, de unde administréza Sioimusiulu, facundu in fia-care anu odata vecernia (in Sioimusiu) — pe la Pasci — dupa acsioma se te pocaesci barem odata in anu — la Pasci — si totusi primesce ajutoriulu anualu de vreo 20 fl. v. a.! Administratiunea fondului respectivu din Blasiu dér' nu va intardia a ne deslusi lucrulu in publicitate, cu atatu mai vertosu, ca acea administratiune e sub inspectiunea Venerab. Consistoriu Metropolitanu, unde nu se suferu iregularitati. Unu erede de alu repausatului f. Prepositu Crainicu.

(Alianti'a romaniloru cu Ungurii?!) Dintre foile romane era in linea prima „Trompetta Carpatiloru“, care pledá pentru o alianti'a franca si leala intre romani si maghiari. Astadi inse se

se simte „Trompetta“ desamagita, insielata in sperantiele sale, ca-ci in numerulu seu din 26 Sept. st. v. scrie intre altele: „Aflamu cu dorere, ca pe catu noi dorimu apropiarea franca si leala cu vecinii nostri unguri, pe atatu affacerile loru cu romanii, fratii nostri de peste Carpati, devinu mai rele. Nou'a impartire territoriala a Transilvaniei este menita numai si numai a slabi elementulu romanescu, contra caruia ungurii, dela dualismu incóce mai alesu, desfasiura o prigonire sistematica. Cu acést'a nóua organisare a districteloru legea electorala a devenitu o ironia pentru romani. Ei nu potu se 'si aleaga nici deputatu, nici functiunari din sinulu loru, si astadi abia mai intalnesci pe ici pe colea cate unu bietu notariu romanu, cu tóte ca comunele din Transilvani'a, afara de cateva sate secuiesci si sasesci, sunt in totalitatea séu celu pucinu in majoritatea loru, romanesci. Aceste nu suntu simptome de dorintia spre relatiune fratiesca. In asemenea conditiuni o simpathia, o amicitia, cá se nu dicemu o aliantia chiaru, dupa cum ar' dori diurnalulu „Hon“ si „Trompetta Carpatiloru“, intre noi si vecinii maghiari, devine impossibila“. — Ce atitudine va observa in faci'a acestei triste realitati noulu propagatoriu alu aliantiei ungaro-romane „Bucuresti Hiradó“? Aveav'a óre cutedianti'a a apostrofá pe fratii sei maghiari din Ungari'a, cu cuvintele „Trompettei Carpatiloru“, care le striga: „ . . . grabiti, grabiti ungurilom, se nu mai lasati se doreasca nimicu romanii prin muscali!“ —

(Listele civili). Domnitorii Europei au pe di dotatiune, dupa o fóia de Parisu, in seriea acésta: imper. Russiei: 125 mii franci pe di; Sultanulu 90,000; imper. Austriei 50,000; imper. Germaniei 41,000; regele Italiei 32,000; alu Britaniei 31,350 si presied. republicei francese 3,500 pe di.

(Diurnalu maghiaru in Bucuresci.) Fói'a maghiara „Magyar Polgár“ din Clusiu aduce cu bucuria la cunoscinti'a publicului maghiaru, ca dela 1. Octobre a. c. apare in Bucuresci unu diurnalu maghiaru, redactatu de Ludovicu Vándori sub titlulu „Bukuresti Hiradó“ Tendintia principale a acestui organu are se fia, de a mediuloci o apropiare intre elementulu romanu si celu maghiaru. — Desi scimu bine, ca repetamu numai ce amu disu si altadata, totusi ne vedemu necessitati a observá si cu acésta ocasiune, ca nu prin unu diurnalu maghiaru in capitalea Romaniei, unde nu-lu va intielege nimeni, se va poté esoperá o apropiare intre romani si maghiari, ci acésta apropiare, recunoscuta de ambele parti de salutaria si necessaria, se va poté realisá numai atunci, candu maghiarii voru castigá mai antaiu pre poporulu romanu de sub egemoni'a loru. Pana candu romanii de dincóce de Carpati voru fi considerati de catra maghiari rumai cá plebe misera contribuenta, si pana candu maghiarii voru continuá prin legile si institutiunile loru a intinde curse chiaru contra esistintiei poporului romanu, pana atunci in daru voru cautá ei in Bucuresci apropiare intre romani si maghiari, ca-ci nu voru aflá. Asemeni amici, cá ungurii cari voru cu ori-ce pretiu se ne desbrace de individualitatea nóstra nationale, potemu se aflamu ori si unde, inse asemeni amici nu ne trebue.

— (Trufi'a turcésca) este mai cumplita cá cea ungurésca. Dovada despre acésta ne ofere unu placatu, pre care softalele din Constantinopole l'a afisiatu pe portile hotelului ministerialu de acolo si in care aflamu este imbecillitati: „In Momentulu acest'a aflamu ca ghiaurii, cari cadu cá muscele inaintea victoriósei nóstre armate, aceste spurcate popóre ale Europei, au cerutu gratia si indurare dela musulmani. Pentru aceea se sciti voi toti, cari aveti de a incheiá tractate de pace, ca déca veti inchiá pacea fora consentiementulu celui din urma cersitoriu musulmanu, ve juramu pe santulu profetu, ca voi, dimpreuna cu femeile si copii vostri veti fi trasi in tiepe in piati'a Seraschieratului. Ascultati conditiunile, ce poporulu turcescu si victoriós'a armata le pune Europei infame: 1. Noi nu voimu nici Serbi'a nici Muntenegru, nici Romania, cu unu cuventu, nu voimu scarnavenie de aceste de ale ghiauriloru. Aceste tieri trebue considerate cá vilaiete, cari forméza parti intregitórie ale Turciei. 2. Russi'a trebue se ne platésca o desdaunare de resbelu, se ne dè Crimea dimpreuna cu marea négra si tierele limitrofe. 3. Europ'a trebue se se oblige prin unu juramentu solemnu, ca nu se va mai ocupá de Turci'a. — Déca nu veti esoperá aceste, atunci va fi vai de voi. — Poporulu profetului.“

Bibliograficu.

Au esitu de sub presa si se afla de vindiare la Dr. NICOLAU POPU, profes. la gimn. romanu din Brasiovu:

Geografi'a Ungariei si elementele din geografi'a generala pentru scolele poporale; cu considerarea nóueloru arondari si impartiri comitatense. Pretiulu 35 cr. v. a.

Istori'a Ungariei pentru scólele poporale. Editiunea III, augmentata cu intrebari resumatórie. Pretiulu 25 cr. v. a.

Pretiurile piacei

in 13 Octobre 1876.

Mesura	Speciea fructeloru		Pretiulu fl.	Pretiulu cr.
Hectolitre	Granu	fruntea	8	40
		midiulociu	8	—
		de diosu	7	50
	Mestecatu		6	38
	Secara	fromósa	4	75
		de midiulocu	4	50
	Ordiulu	frumosu	3	60
		de midiulocu	3	30
	Ovesulu	frumosu	2	20
		de midiulocu	2	10
	Porumbulu		4	20
	Meiu		4	—
	Hrisca		—	—
	Mazerea		7	—
	Lintea		9	—
	Faseolea		5	30
	Sementia de inu		11	92
	Cartofi		2	80
1 Chilo	Carne de vita		—	32
	„ de rimatoriu		—	48
	„ de berbece		—	20
100 Chilo	Seu de vita prospetu		30	—
	„ „ „ topitu		—	—

Cursurile

la bursa in 13 Octobre 1876 stá asia:

Galbini imperatesci — —	5	fl.	88	cr. v. a.
Napoleoni — — —	9	„	$87^{1}/_{2}$	„
Augsburg — — —	102	„	85	„
Londonu — — —	123	„	20	„
Imprumutulu nationalu —	68	„	—	„
Obligatiile metalice vechi de 5%	64	„	90	„
Obligatiunile rurale ungare	73	„	25	„
„ „ temesiane	72	„	75	„
„ „ transilvane	73	„	05	„
„ „ croato-slav.	—	„	—	„
Actiunile bancei — —	854	„	—	„
„ creditului — —	151	„	40	„

Resultatulu operatiuniloru

Institutului de creditu si de economii „ALBIN'A“ din Sibiiu

in trimestrulu III dela 1 Iuliu pana in 30 Septembre 1876.

I. Reuniuni de creditu.

		fl.	cr.
	Cu finea lui Iuniu a. c. se aflara in legatur'a reuniuniloru de creditu		
1240	participanti cu unu creditu preste totu de	62,426	98
	in decursulu patrariului III repasira		
47	participanti si din imprumuturi se replatira	2,074	02
	remanu deci cu 30 Septembre a. c.		
1193	participanti cu unu creditu preste totu de	60,352	96
	Fondulu de garantia alu reuniuniloru de creditu consta diu sum'a de . .	28,344	50

II. Depuneri pentru fruptificare.

	La 30 Iuniu a. c. erau		
366	depuneri in suma de	305,399	77
	In decursulu patrariului III au mai urmatu		
53	depuneri in sum'a de	94,056	75
	Astu-modu starea acestui ramu in acestu patrariu a fostu de		
419	depuneri in suma totale de	399,456	52
	Din care in decursulu trimestrului se ridicara		
18	depuneri in suma de	52,042	19
	remanendu cu finea lui Septembre a. c.		
401	depuneri in suma de	347,414	33

III. Operatiuni de escomptu.

	Starea portfoiului de schimburi cu 30 Iuniu a fostu de		
1695	bucati in valóre de	500,336	71
	In decursulu patrariului III se mai reescomptara		
1010	bucati schimburi in suma de	349,206	19
	Prin urmare starea totale a portfoiului in patrariulu III fù de:		
2705	bucati schimburi in valóre de	849,542	90
	In decursulu patrariului se rescumperara si reescomptara		
1047	bucati schimburi in suma de	324,490	76
	Astu-modu resulta cu 30 Septembre starea de		
1658	bucati schimburi in suma de	525,052	14

IV. Imprumuturi de lombardu,

	s'au redusu in decursulu patrariului dela fl. 3150 — la	2,686	38

V. Creditele ipotecari,

	s'au redusu in decursulu patrariului dela fl. 33,807 81 cr. la . . .	33,334	29
	Revirementulu cassei in cele 3 luni fù preste totu de . . .	853,195	43

Statulu generalu cu 30 Septembre 1876.

I.	In numerariu	16,868	22
II.	In oblegatiuni de participanti	60,352	96
III.	Portfoiulu de schimburi	525,052	14
IV.	Lombardu	2,686	38
V.	In oblegatiuni ipotecari	33,334	29
VI.	In charthii de valóre	15,887	25
VII.	In Moneta	3,258	32
VIII.	In Realitati	21,550	—
	Totalulu	678,989	56

Sabiiu, 30 Septembre 1876.

Directiunea Institutului.

Redactoru respundietoriu si Editoru
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.